

POSITION PAPER – BREXIT

Door de economische verwevenheid tussen Nederland en het Verenigd Koninkrijk kan de Brexit significante impact hebben op het Nederlandse bedrijfsleven. Ook vanuit het oogpunt van financiële stabiliteit is het wenselijk dat de periode van onzekerheid kort duurt en dat tot een oplossing wordt gekomen die de economische interactie tussen het VK en de EU zo min mogelijk schaadt.

De activiteiten van de Nederlandse banken in het VK hebben betrekking op diensten die zij leveren aan zakelijke klanten die importeren van of exporteren naar het VK en Nederlandse multinationals die gebruik maken van de goed ontwikkelde financiële markten in het VK.

Tien Nederlandse banken hebben een bijkantoor in het VK onder een Nederlandse bankvergunning. Bij een exit zijn deze banken niet meer in staat om in het VK hun diensten aan te bieden op basis van een Nederlandse bankvergunning. Het oprichten van een zelfstandige dochter is een alternatief, maar onder de huidige Britse wetgeving is dit kostbaar en tijdrovend. Dit is voor Nederlandse banken een niet te prefereren optie. Voor de Nederlandse banken is het dus van essentieel belang dat de vergunningverlening in het VK onderdeel wordt van de onderhandeling.

Indien equivalentie tijdens de onderhandeling als uitgangspunt wordt gebruikt kan de impact van de Brexit worden beperkt, maar equivalentie alleen is onvoldoende om alle onduidelijkheden op te lossen. Om de vele vormen van dienstverlening van banken te kunnen continueren zonder te grote beperkingen is er een uitgebreid en allesomvattend akkoord nodig voor de financiële sector.

De transitieperiode is noodzakelijk en moet banken en hun klanten voldoende tijd geven om diensten te kunnen voortzetten en systemen aan te passen, totdat er een allesomvattend handelsakkoord is uit onderhandeld waarin nieuwe afspraken worden gemaakt.

Economisch en maatschappelijk belang

Het Verenigd Koninkrijk (VK) is een belangrijke handelspartner van Nederland. Het VK is de derde economie in omvang van de EU. Nederland is een van de landen die het meest verbonden is met het VK. Van de totale Nederlandse export (in toegevoegde waarde) heeft 8 % het VK als bestemming en dit draagt 2,3% bij aan het Nederlandse BBP. Nederland importeert 11% van de totale import in toegevoegde waarde vanuit het VK. Het relatief grote aandeel directe buitenlandse investeringen (DBI) weerspiegelt tevens de van oudsher sterke economische band tussen het VK en Nederland.¹ Hierdoor kan de Brexit significante impact op het Nederlandse bedrijfsleven hebben, afhankelijk van het onderhandelingsproces en de uitkomsten daarvan.

Risico's financiële stabiliteit

In de halfjaarlijkse Overzicht Financiële Stabiliteit (Najaar 2016) van DNB staat dat een groeivertraging als gevolg van de Brexit het herstel van de Europese economie, het oplossen van legacy-problemen in de financiële sector en het normaliseren van het monetaire beleid kan remmen. DNB stelt verder dat vanuit het oogpunt van financiële stabiliteit het wenselijk is dat de periode van onzekerheid kort duurt en dat tot een oplossing wordt gekomen die de economische interactie tussen het VK en de EU zo min mogelijk schaadt.

De Nederlandse Vereniging van Banken kan zich vinden in deze uitspraak van DNB; onzekerheid heeft altijd een negatief effect op de economie en financiële markten en dus ook op financiële instellingen. Dit drijft de kosten op en heeft daardoor ook effect op de prijs die bedrijven en consumenten voor de dienstverlening betalen. Dit komt bovenop mogelijke hogere kosten door handelsbelemmeringen en/of invoertarieven die bedrijven zullen ervaren die zakendoen met VK. De

¹ <https://www.rabobank.com/nl/research/articles/2017/brexit-the-impact-for-dutch-business.html>

financiële sector, waaronder de bancaire sector, is dus gebaat bij zo veel mogelijk duidelijkheid, tijdig voordat de uittreding van het VK plaats vindt. Wij zijn daarom ook blij dat de Nederlandse regering vaststelt dat over financiële diensten passende afspraken moeten worden gemaakt.²

Hoe opereren Nederlandse banken in VK?

Tien Nederlandse banken hebben een bijkantoor in het VK onder een Nederlandse bankvergunning. Deze vergunning biedt hen een Europees paspoort om in het VK diensten te verlenen en op de financiële markten te handelen. Alle grote Nederlandse banken hebben aanzienlijke activiteiten in het VK. Ook enkele kleinere banken hebben een bijkantoor in Londen. In vergelijking, totaal zijn er circa 75 Europese banken met een substantieel bijkantoor actief in het VK. Dit geeft het belang van Londen als financieel centrum voor veel financiële instellingen aan. Er werken circa 2.500 Nederlandse werknemers bij Nederlandse bijkantoren in Londen.

Europees paspoort

Op grond van diverse Europese richtlijnen kunnen banken en andere instellingen bijkantoren openen en diensten verrichten in andere landen in de Europese Economische Ruimte (EER) op basis van de vergunning verstrekt door het thuisland. Dit wordt ook wel het 'Europees paspoort' genoemd. Dit betekent bijvoorbeeld dat wanneer een Nederlandse bank een bijkantoor heeft of producten verkoopt aan klanten in het VK, het toezicht op deze bank berust bij de toezichthouder in de lidstaat van herkomst ('*home country control*'), Nederland in dit geval. Ook financiële instellingen van buiten de EER kunnen gebruik maken van het paspoort via een in de EER gevestigde dochter met een zelfstandige EER-vergunning. Dat wil zeggen dat bijvoorbeeld een Amerikaanse zakenbank vanuit een onder Brits toezicht staande dochtermaatschappij in de hele EER zijn producten kan aanbieden (DNB OFS 2016). Het paspoort regime bevat allerlei dienstverlening aspecten van banken zoals deposito's, leningen, verzekeren, beleggen, het beheer en aanbieden van fondsen, betalingsdiensten en elektronisch geld.

Impact van Brexit op de Nederlandse banken

Op het moment dat het VK de EU verlaat verliezen de EU banken hun paspoortrechten waarmee zij toegang hebben tot het VK en banken van buiten de EU hun rechten om via het VK in de rest van de EU te opereren. Dit betekent - indien dit niet wordt geregeld gedurende de onderhandelingen - dat de Nederlandse banken niet meer in staat zijn om in het VK hun diensten aan te bieden op basis van een Nederlandse bankvergunning.

Het oprichten van een zelfstandige dochter is een alternatief. Sommige banken (vooral grote banken) zullen dit moeten overwegen. Een zogenaamde dochter moet voldoende "substance" (kapitaal en werknemers) hebben om in het VK om aan de vergunningsregels te kunnen voldoen. Dit betekent onder andere dat banken een eigen governance structuur en risico management zullen moeten oprichten. Bovendien zal moeten worden voldaan aan de toekomstige kapitaal en liquiditeitsregels van het VK, die mogelijk afwijken van de huidige EU vereisten. Onduidelijk is of de lange termijn opbrengsten opwegen tegen de investeringen en kosten voor het oprichten van een volwaardige dochter in het VK. Banken zullen individueel gedurende het onderhandelingsproces deze afweging maken.

De NVB heeft bij haar leden informatie over de potentiële impact van de Brexit op hun activiteiten in het VK opgehaald. Hierbij is rekening gehouden met het volume van de activiteiten en het aantal banken dat deze activiteiten uitvoert. Onderstaande is slechts een globale indicatie, voor individuele banken kan de impact dus kleiner of juist veel groter zijn. Indien de EU regels niet meer gelden zullen de volgende activiteiten van banken het hardste geraakt kunnen worden.

² Kamerstuk 23 987, nr. 173

1. Corporate banking (bankactiviteiten voor grote bedrijven/instellingen en andere banken): deposito's, leningen en financieringen, handelsfinanciering en derivaatcontracten (voor klanten).
2. Handel op markten van obligaties, effecten, valuta, forwards en grondstoffen.
3. Investment banking: advies over fusies en overnames en kapitaalmarktvragestukken
4. Marktinfrastructuur: waaronder settlement en clearing activiteiten
5. Retail klanten: aantrekken deposito's en verstrekken hypotheekleningen of kredieten

De activiteiten van de Nederlandse banken in het VK hebben grotendeels betrekking op diensten die zij leveren aan zakelijke klanten die importeren van of exporteren naar VK en Nederlandse multinationals die gebruik maken van de goed ontwikkelde financiële markten in het VK. Het is belangrijk voor het Nederlandse bedrijfsleven dat Nederlandse banken hun diensten kunnen blijven leveren aan Nederlandse klanten in het VK en toegang behouden tot de financiële markten.

Voorbeeld

Een Nederlandse onderneming die zaken doet in het VK wil zijn valutarisico afdekken. Een Nederlandse bank kan ter afdekking van dit risico een derivaat afsluiten. Londen heeft belangrijke valutatermijnmarkten waar veel aanbieders en vragers bijeen komen en daardoor de beste prijs te vinden is voor de ondernemer. Deze activiteiten vinden nu plaats via het bijkantoor van de Nederlandse banken. Londen is ook belangrijk voor de clearing van derivatencontracten; 75% van in euro gedenomineerde derivatencontracten vindt in Londen plaats.³

De banken bereiden zich echter voor op alle mogelijk uittreding-scenario's, waaronder een harde Brexit. De Nederlandse banken proberen zo flexibel mogelijk te zijn. Hoe dan ook, het zal een langdurig proces zijn waarbij de uitkomsten pas in een laat stadium duidelijk zullen worden. De marktomstandigheden en de behoeften van de klanten bij dienstverlening in het VK zullen bepalend zijn wat de uiteindelijke impact is op de bancaire sector.

Aandachtspunten voor transitieperiode

Een transitieperiode is noodzakelijk om disruptieve effecten te voorkomen door plotselinge veranderingen in de periode tussen het moment van uittreding (verwacht op 29 maart 2019, tenzij onderhandelingen verlengd worden) en het punt dat het nieuwe akkoord in gaat. De transitieperiode moeten banken en hun klanten voldoende tijd geven om diensten te kunnen voortzetten en systemen aan te passen, totdat er een handelsakkoord is uit onderhandeld waarin nieuwe afspraken worden gemaakt.

In de uittredingsovereenkomst moeten de belangrijkste regels worden veiliggesteld voor een overgangperiode tot er duidelijke afspraken zijn gemaakt over een toekomstig (financieel) raamwerk. Hoewel beide partijen de intentie lijken te hebben om eruit te komen zullen de onderhandelingen mogelijk langer duren. Waarschijnlijk is twee jaar te kort om een volledige handelsakkoord uit te onderhandelen om de continuïteit van de financiële dienstverlening in het VK zeker te stellen. Daarom zou het onverstandig zijn om niet te anticiperen op een transitieperiode.

Een transitieregeling zou ten minste de volgende zaken moeten bevatten:

- een realistische en vooraf vastgestelde periode waarin de transitiebepalingen gelden; de beste oplossing zou zijn dat daarin de essentiële EU regels die grensoverschrijdende dienstverlening mogelijk maken in die periode blijven gelden.
- een infaseringsperiode die de tijd bestrijkt van de overeenkomst van het Europees-Britse handelsverdrag tot aan de inwerkingtreding hiervan, waarin financiële instellingen de tijd wordt gegeven zich aan de nieuwe regels aan te passen.

³ <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2017/html/sp170302.en.html>

Aandachtspunten voor het handelsakkoord

Voor de Nederlandse banken met een bijkantoor is het van essentieel belang dat de vergunningverlening in het VK onderdeel wordt van de onderhandeling. Bij voorkeur is de uitkomst dat er een vereenvoudigd vergunningsproces wordt opgezet voor bestaande EU banken met een bijkantoor in het VK. Het huidige vergunningensysteem in het VK voor het oprichten van dochters die onder toezicht staan van de PRA staan een eenvoudig vergunningsproces toe voor niet EU-banken (vooral voor banken die grote bedrijven en andere banken bedienen oftewel wholesale banking en het beperkt ophalen van deposito's). De beleidsregels van de PRA gepubliceerd in 2014 kunnen een uitgangspunt zijn voor de uitwerking van het handelsakkoord.⁴

Equivalentie

Bepaalde EU regels bevatten de mogelijkheid voor derde landen om toegang te krijgen tot delen van de financiële sector binnen de EU. In de praktijk betekent dit dat de EU de juridische en/of toezichtregels van dat derde land gelijk stelt aan de eigen regels. Deze mogelijkheid staat open voor maar een deel van de dienstverlening van banken (zoals handelsactiviteiten op de financiële markten). Equivalentie kan een startpunt zijn voor verdere afspraken (voor de transitiebepaling en handelsakkoord) over wederzijdse erkenning van regels in het VK en de EU.

Indien equivalentie tijdens de onderhandeling als uitgangspunt worden gebruikt kan de impact van de Brexit worden beperkt, maar equivalentie alleen is onvoldoende om alle onduidelijkheden op te lossen. Om de vele vormen van dienstverlening van banken te kunnen continueren zonder te grote beperkingen is er een uitgebreid en allesomvattend akkoord nodig voor de financiële sector.

⁴ <http://www.bankofengland.co.uk/pru/Pages/publications/ps/2014/ps814.aspx>